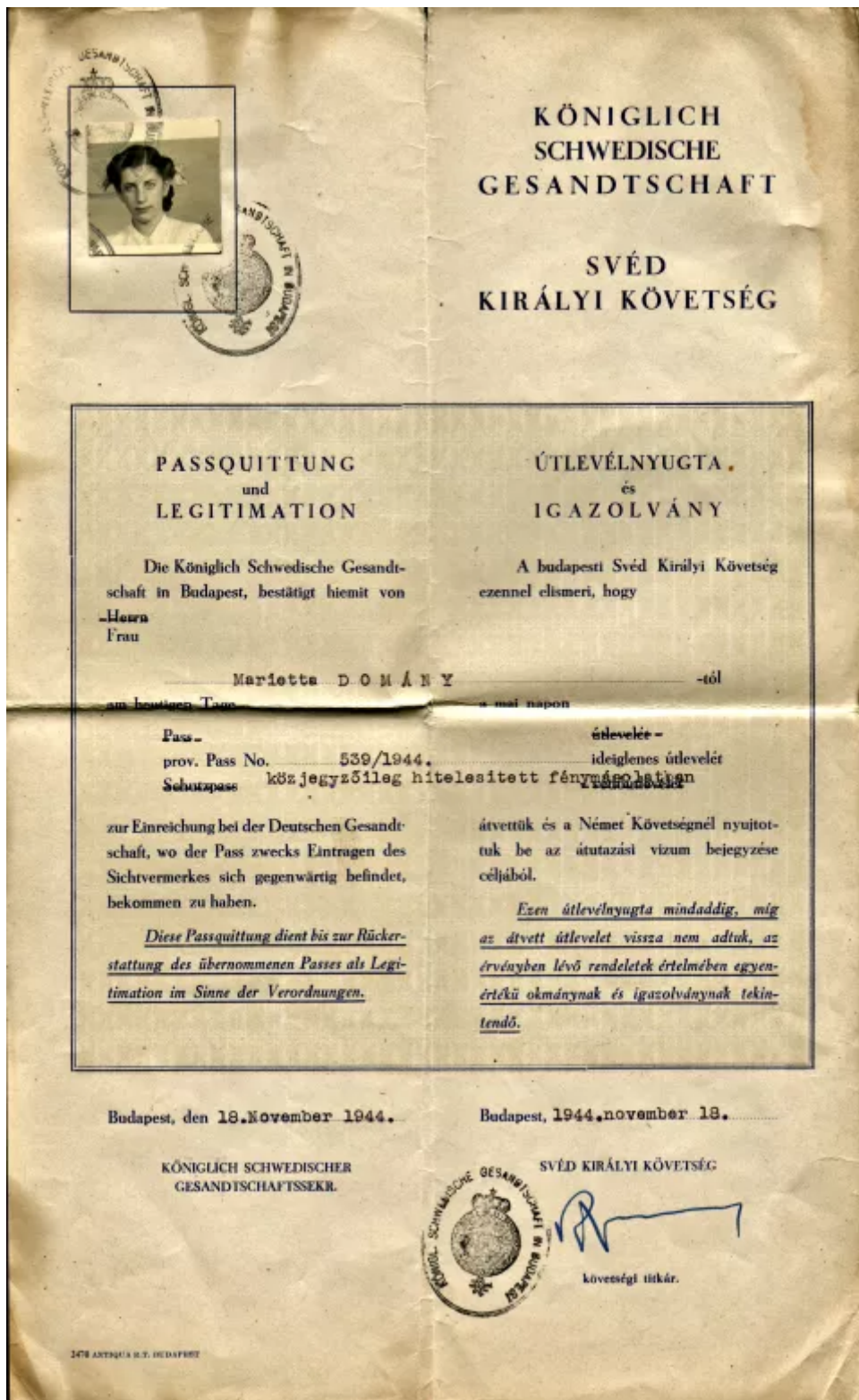

Besnyő Ivánné Svéd Királyi Követségi Útlevélnyugtája

**KÖNIGLICH
SCHWEDISCHE
GESANDTSCHAFT**

**SVÉD
KIRÁLYI KÖVETSÉG**

**PASSQUITTUNG
und
LEGITIMATION**

Die Königlich Schwedische Gesandtschaft in Budapest, bestätigt hiemit von
**-Herrn
Frau**

Marietta DOMÁNY -tól

am heutigen Tage am heutigen Tage

Pass- prov. Pass No. 539/1944.
Schutzpass: közjegyzőileg hitelesített fénykép alapján

átvettük és a Német Követségnél nyújtottuk be az útutazási vízum bejegyzése céljából.

Ezen útlevélnyugta mindaddig, míg az átvevő útlevelet vissza nem adta, az érvényben lévő rendeletek értelmében egyenértékű okmányának és igazolványnak tekintendő.

Diese Passquittung dient bis zur Rückerstattung des übernommenen Passes als Legitimation im Sinne der Verordnungen.

Budapest, den 18. November 1944. Budapest, 1944. november 18.

KÖNIGLICH SCHWEDISCHER
GESANDTSCHAFTSSEKRETÄR

SVÉD KIRÁLYI KÖVETSÉG

Követségi titkár.

1478 ANTIQUA B.T. BUDAPEST

Ez az igazolásom és útlevélnyugtám, amit a Svéd Királyi Követség állított ki 1944. november 18-án.

Édesapám egyik Pesten élő testvérének, az Ármin bácsinak volt egy Sári nevű lánya. A Sári, hogy, hogy nem, itt Pesten megismerkedett egy svéd tisztviselővel, akit úgy hívtak, hogy Harald. Annak ellenére, hogy a Sári nem volt egy szép nő -- de nagyon okos volt --, ez egy nagy szerelem lett, és a Harald elvitte őt Stockholmba. Gondolom, hogy ez még a 1940-es évek, tehát még a zsidótörvények előtt lehetett. A Harald egy nagy biztosítási társaságnak volt az igazgatója. Ez a Sári unokanagynéném a vézskorszakban próbálta menteni az itt maradt családját, és a Harald által jött nekünk svéd menlevél.

A zsidótörvényeket szomorúan éltük meg, de ezt szeretném rövidre fogni, nem akarok erre mindig visszaemlékezni. Akkor már külön voltunk a nagyszülőktől. Egy utcában laktunk, de nem egy házban. Ők laktak a Ráday utca 33/b-ben, mi a 19-ben. A csillagos ház a Lónyay utcában volt. Lehetett választani, hogy ki hova megy, voltak kijelölve csillagos házak, és ez véletlenül egy rokonunknak, nagyapám testvérének, Spitzkopf Olgának volt a lakása, egy két- vagy háromszobás lakás. Elég sokan voltunk, vagy nyolcan-tízen egy szobában, de ott még viszonylag jobb volt a hangulat. Hogy meddig voltunk a csillagos házban, azt pontosan nem tudom, azt viszont kiemelném, hogy édesapám úgy maradt meg, hogy svéd menlevele volt. Édesapámat háromszor hozta vissza Wallenberg a józsefvárosi pályaudvarról. Hogy onnan munkaszolgálatra vitték volna, vagy deportálásra, már nem tudom.

A KEOKH [Külföldieket Ellenőrző Országos Központi Hatóság] augusztus huszonnegyedikével kiadta, hogy a családot svéd alattvalónak tekinti, és kéri a sárga csillag alól való mentesség megadását. Na most akkor mi egy pár hétre visszaköltözhattünk a Ráday utcai lakásunkba, valóban sárga csillag nélkül. Aztán jött október 15-e, Szálasi hatalomátvétele, miután minden rendelkezést töröltek, semmi mentességet nem fogadtak el [lásd: nyilas hatalomátvétel]. És akkor mi az édesanyámmal visszaköltöztünk a Lónyay utcai csillagos házba. De költözés közben a Lónyay utca és a Mátyás utca között egyszer csak jött egy nagy teherautó, ilyen árpádsávos, nyilas suhancokkal, és engem meg az édesanyámat földobtak a kocsira, úgy, ahogy voltunk, abban a ruhában, az utcáról. A szomszédaink közül látták egy páran, hogy minket elvittek. A teherautón már ült pár sárga csillagos ember. És elvittek Pasarétre, ahogy megtudtuk, a Jávör Pál akkori villájába. Annak a pincéjébe vittek le minket. Volt akkor egy elég híres, hírhedt nyilas ezredes -- nem tudom most a nevét, de valószínűleg a történészek tudják --, akik vadásztak a zsidókra, tudniillik azért vittek el, mert olyan időben költöztünk, amikor kijárási tilalom lehetett, négy óra után. Ez 1944. október 15-én volt. Ledobtak minket a pincébe. Még szerencse, hogy kislány voltam, nem is tudtam, hogy mi lesz, hogy lesz. Hogy kaptunk-e enni vagy nem, nem tudom, de hát az a csoda történt, hogy másnap, egy különös kegy folytán annak a nyilas ezredesnek eszébe jutott, hogy na, ezeket az embereket szabadon engedem. És akkor azt mondták, hogy mindenki menjen vissza a csillagos házba, vagy ahol éppen lakott. Ez egy isteni csoda volt. Nem is akartunk hinni a fülünknek. De hát hogy menjünk vissza, amikor kijárási tilalom van, ott vagyunk valahol Budán, és megint elfognak tíz lépés után? És akkor az történt, hogy fölraktak minket egy autóra, és visszavittek a Lónyay utca 18/b-be, a csillagos házhoz.

Aztán voltunk még pár hétig a svéd védett házban, a Pozsonyi út 4-ben. Pontosán nem tudom, mikor voltunk ott, erre nem igazán emlékszem. Onnan mentünk a gettóba. Összetereltek minket egy téli reggelen, összekolompolták a házat. Gyalog mentünk, és nem tudtuk, hogy a Dunába-e vagy hova. Mindenhol hallottuk a tompa lövöldözést. De egy gyerek még nem volt teljesen a tudatában, a gyerekek soha nincs olyan félelemérzete, mint a felnőtteknek. És hát nem a Dunában

kötöttünk ki, hanem a gettóban. Mit meséljek erről? Éheztünk, fáztunk, rossz volt. Rossz emlék, az embernek a gyerekkorát teljesen kettétörte. Egy ócska pincében voltunk -- mert nem volt ott már lakás, akkor már tele volt a gettó --, nem is tudom, hányan. Se ágy, se ilyesmi, emlékszem, volt egy házmester néni, és neki volt egy nagy ágya, és én mint gyerek, ott aludtam vele. A szüleim meg valahol a földön. Le voltak terítve matracok. Hogy aztán ott egyáltalán volt-e fűtés vagy nem, azt nem tudom. Még szerencse, hogy 1944 tele nem volt olyan nagyon hideg. Onnan ki se lehetett menni, zárt terület volt. Lehet, hogy a házból ki lehetett menni, egy kicsit ott sétálni, de erre én már nem igazán emlékszem. Csak arra emlékszem, hogy sokat voltam a szüleimmel. És annak örültünk, hogy egy napnak mindig vége volt. Úgy eltelt a nap a semmivel. Avval, hogy hallgattuk a bombázásokat, a belövéseket, és jöttek a hírek. Nem hiszem, hogy ott voltak még más gyerekek. Még azt se tudom, hogy hogy adtak enni, kik adtak enni. Nagyon keveset kaptunk enni. Annak volt köszönhető, hogy a gettóban túléltek, hogy Pest körül volt zárva már akkor, tehát az oroszok szerencséjére már itt voltak, és így elkerültük a deportálást. De hát nagyon sokat éheztünk, és az utolsó pillanatban, január 18-án, mikor bejöttek az oroszok, akkor kezdtek osztogatni egy-két konzervet, ezt-azt-amazt. És amikor kinyitották a gettót -- ott voltunk egészen az Akácfa utca végén, a Király utcánál, az utolsó ház a terézvárosi templomnál --, és a palánkot amikor áttörtük, akkor jöttünk haza.